

Simon ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelma
vuosille 2011 - 2014

Sisältö

1 YLEISTÄ

1.1 Lainsäädäntöä

1.2 Kunnan valvontasuunnitelma

1.2.1 Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma

1.2.2 Ympäristöterveysvalvonnan voimavarat ja viestintä

1.3 Kunnan tietojärjestelmät

2 TARKASTUKSEN SISÄLTÖ JA SIIHEN KESKIMÄÄRIN KÄYTETTÄVÄ AIKA

2.1 Painopistealueet

3 VALVONTAKOHDETYYPPIEN TARKASTUSTIHEYS

4 NÄYTTEENOTTO JA NÄYTTEIDEN TUTKIMINEN

5 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA PÄIVITYS

6 SUUNNITELMALLISEN VALVONNAN MAKSULLISUUS

OSA 1 ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

OSA 2 KULUTTAJATURVALLISUUSVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA

OSA 3 TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

OSA 4 TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA

Liite 1. Simon ympäristöterveysvalvonnan näytteenottosuunnitelma vuosille 2011-2014

1 YLEISTÄ

Kunnat vastaavat pääsääntöisesti ympäristöterveydenhuollon valvonnasta. Valvontaa ohjaavat aluehallintovirastot (AVIt) ja eri keskusvirastot (Evira, Tukes ja Valvira). Keskusviranomaiset ovat laatineet yhdessä ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman, jonka tarkoituksena on tehdä valvontatoimintaa yhdenmukaisemmaksi ja samalla lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, vaikuttavuutta ja laatua. Uusin ohjelma on laadittu vuosille 2011 - 2014 ja sitä päivitetään tarpeen mukaan. Tavoitteena on, että valvontaohjelmakausi seuraisi hallituskautta. Niiden päivitys tapahtuu vuosittain toukokuun loppuun mennessä. Ohjelma sisältää toimialakohtaiset valvontaohjelmat seuraavasti:

- Evira; elintarvikevalvontaohjelma sekä eläintauti- ja hyvinvointivalvontaohjelma
- Tukes; tuoteturvallisuuden valvontaohjelma
- Valvira; terveydensuojelun valvontaohjelma sekä tupakkalain valvontaohjelma
- Valvira ja SYKE; Simokaalilain valvontaohjelma (Tukes vuoden 2011 alkaen)

1.1 Lainsäädäntöä

Kansanterveyslakiin (66/1972) on sisällytetty käsite ympäristöterveydenhuolto, jolla tarkoitetaan yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua. Lain 1 §:ssä ympäristöterveydenhuoltoon kuuluviksi laeiksi säädetään kuuluviksi seuraavat lait: terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (23/2006), laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004), laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi ("tupakkalaki" 693/1976), kemikaalilaki (744/1989) sekä eläinlääkintähuoltolaki (685/1990).

Lisäksi kunnan ympäristöterveysvalvonta on määrätty toimimaan lääkelain (359/1987) mukaisena kunnan nikotiinivalmisteiden lupa- ja valvontaviranomaisena. Edellä mainittujen ohella kunnan ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden virkatehtäviin sisältyy eläintautilaki (55/1980), eläinsuojelulaki (247/1996) sekä Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annettu laki (1100/1994).

Lautakunnan tai vastaavan toimielimen hyväksymä valvontasuunnitelma on lähetettävä tiedoksi aluehallintovirastoon (entinen lääninhallitus). Lääkelain mukaisesta kunnalle kuuluvasta nikotiinivalmisteiden valvonnasta ei tehdä toistaiseksi valvontasuunnitelmaa.

1.2 Kunnan valvontasuunnitelma

Simon ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä hoitaa Kemin teknisen lautakunnan ympäristöjaosto, joka toimii kunnan elintarvikevalvontaviranomaisena, terveydensuojeluvälvontaviranomaisena, tupakkalain valvontaviranomaisena, tuoteturvallisuusvalvontaviranomaisena. Ympäristöjaosto on delegoinut alaisilleen terveystarkastajille pääosan elintarvike-, terveydensuojelu- ja tuoteturvallisuuslaissa kunnan monijäseniselle toimielimelle kuuluvaa toimivaltaa. Lisäksi terveystarkastajat valvovat eläinsuojelulain nojalla annettujen säädösten ja määräysten noudattamista kunnan alueella eläinlääkärin ohella.

1.2.1 Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma

Kunnan laatima ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma, joka sisältää eri toimialojen yksityiskohtaiset suunnitelmat, hyväksytään kaupunkirakennelautakunnassa. Valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) mukaan kunnan ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään:

- 1) tarkastuksen sisältö,
- 2) valvontakohteiden tai valvontatyyppien tarkastustiheys,
- 3) tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika,
- 4) kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen sekä
- 5) valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointi

Lisäksi jokaiselta toimialalta tulee laatia oma valvontasuunnitelma. Ympäristöterveysvalvonnan toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat laaditaan elintarvikevalvontaan, tuoteturvallisuuden valvontaan, terveydensuojelulain ja tupakkalain valvontaan.

Kemin kaupungin ympäristöosasto toimii Simon kemikaalilain mukaisena kunnan valvontaviranomaise-

na, jolloin valvontasuunnitelman laatiminen kuuluu Kemin ympäristöosaston tehtäviin. Tulevaisuudessa laaditaan myös Eviran eläintauti- ja hyvinvointivalvontaohjelman mukainen kunnan valvontasuunnitelma, jonka laatiminen jää Simon kunnan virkaeläinlääkärin vastuulle.

1.2.2 Ympäristöterveysvalvonnan voimavarat ja viestintä

Simon ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä hoitaa Kemin johtava terveystarkastaja ja kolme terveystarkastajaa. Simo ostaa 15 %:n työpanoksen johtavan terveystarkastajan työpanoksesta ja 50 % yhden terveystarkastajan henkilötyövuosimäärästä. Toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa esitetään tarkemmin valvonnan tarve toimialoittain. Henkilökuntaa koulutetaan vuosittain.

Viestintää kuuluu mm. asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Päävastuu tiedottamisesta on johtavalla terveystarkastajalla. Viranomaisviestintää pyritään saamaan näkyvämmäksi julkaisemalla valvonnan tuloksia Kemin ympäristöterveysvalvonnan kotisivuilla. Ajankohtaisista asioista laaditaan mahdollisuuksien mukaan tiedotteita paikallislehdistölle ja -radiolle.

1.3 Kunnan tietojärjestelmät

Ympäristöterveysvalvonnalla on käytössä Digia Oyj:n Tarkastaja-ohjelma, jonne kerätään asiakas- ja kohdetiedot sekä tapahtumatiedot. Tulevaisuudessa on tarkoitus luoda yhteys kunnan ja keskusvirastojen välille, ns. KUTI-YHTI -järjestelmä. Suunnitteilla on myös yhteinen portaali valvontaviranomaisille ja mahdollisesti toiminnanharjoittajille ja kansalaisille.

2 TARKASTUKSEN SISÄLTÖ JA SIIHEN KESKIMÄÄRIN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Ympäristöterveyshuollossa tarkastustoiminta on oleellinen osa valvontatyötä. Tarkastus voi kohdistua mm. tiloihin, toimitapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Tarkastuksella voidaan käydä läpi koko kohde tai vain jokin osa-alue ja ne voivat pitää sisällään näytteiden ottoa ja mittauksia.

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu, tarkastuksen sisältö sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Aikaa kuluu myös matkaan. Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, joka toimitetaan kohteeseen tiedoksi. Tarvittaessa se voidaan lähettää tiedoksi myös muille viranomaisille. Keskusviranomaiset antavat tarkempia ohjeita eri toimialojen tarkastuksille.

Valvontasuunnitelmaan kirjataan tarkastukset valvontakohdetyypien mukaan. Nämä tarkastukset ovat säännöllistä tarkastustoimintaa. Tosin kaikkia tarkastuksia ei voi ennalta suunnitella esim. kuluttajan/toisen toiminnan harjoittajan ilmoituksen perusteella, erityistilanteet tai uusien kohteiden ennakkotarkastukset. Tarkastuksen sisältä määräytyy sen mukaan, minkä lain perusteella se tehdään. Ympäristöterveysvalvonnassa on usein tarkoituksenmukaista tehdä samanaikaisesti tarkastus useamman lain perusteella. Tarkastuksen lakiperusteet on käytävä ilmi tarkastuksesta laadittavassa tarkastuskertomuksessa.

2.1 Painopistealueet

Valvontaohjelmassa on huomioitu painopistealueita valittaessa ympäristöterveydenhuollon kokonaisuus, kuten AVI:n toteuttamat tarkastukset ja laatujärjestelmien kehittäminen. Lisäksi ohjelma sisältää toimialakohtaisia valvontaprojekteja. Ne ovat osa suunnitelmallista ja säännöllistä toimintaa. Projekteissa on usein määritelty keskimäärin tarkastukseen käytettävä aika.

3 VALVONTAKOHDETYYPPIEN TARKASTUSTIHEYS

Simossa ei ole tehty kohdekohtaista riskinarviointia, joten alustava riskinarviointi on tehty valvontakohdetyypeittäin. Täten valvontasuunnitelmaan kirjataan keskimääräinen suunniteltu tarkastustiheys ottaen huomioon keskusviranomaisten toimialakohtaiset ohjeet, joissa on tehty alustava riskinarviointi.

Valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet on tarkemmin määritelty toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

4 NÄYTTEENOTTO JA NÄYTTEIDEN TUTKIMINEN

Valvontasuunnitelmaan on kirjattu kaikki ympäristöterveyshuollon lakien mukaiset näytteenotot ja näytteiden tutkimukset, jotka voidaan etukäteen suunnitella. Nämä näytteenotot ovat esitetty ympäristöterveysvalvonnan näytteenottosuunnitelmassa (liite 1). Näytteenotto ja niiden tutkiminen ovat keskeisiä etenkin elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnassa. Tupakkalain valvominen edellyttää harvoin näytteenottoa. Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa näytteenottoa ei ole tarpeen suunnitella.

Ympäristöterveysvalvonta käyttää elintarvikkeiden aistinvaraisten ja mikrobiologisten tutkimusten analysoinnissa Eviran hyväksymää Labtium Oy:n Rovaniemen laboratoriota. Siellä voidaan tutkia yleiset indikaattoriorganismit, tavanomaiset ruokamyrkytyspatogeenit, yleiset kemialliset tutkimukset, ravintoarvo ja koostumus. Muissa tarvittavissa tutkimuksissa käytetään muuta Eviran hyväksymää laboratoriota, jonka valintaan vaikuttaa hinnasto ja logistiikka. Terveydensuojelulain mukaisissa asumisterveysnäytteissä käytetään yleensä Oulun seudun elintarvike- ja ympäristölaboratoriota, joka on myös Eviran hyväksymä.

5 SUUNNITELMALLISEN VALVONNAN MAKSULLISUUS

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen valvonta on maksullista. Valvontaan voi sisältyä tarkastuksen, näytteenottoa ja tutkimista tai erilaisia projekteja. Maksullista on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonta, silloin kun määräysten antaminen perustuu säännösten noudattamatta jättämiseen.

Suunnitelmallinen maksullinen valvonta kohdistuu kunnassa sekä ilmoituksen- ja luvanvaraisiin kohteisiin että sellaisiin, jotka eivät vaadi ympäristöterveydenhuollon ilmoitus-/lupakäsittelyä. Maksut voivat olla enintään toimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia vastaavia. Suunnitelmallisen valvonnan laskutuksessa käytetään tuntitaksaa perustuvaa mallia, jolloin kohdetta laskutetaan tarkastuksen todellisen tuntimäärän mukaan. Kuntaliitto on ottanut kantaa matkakustannusten laskuttamisesta, joten ne tulevat mukaan tuntihintaan, eikä erillistä matkalaskua kohdenneta toiminnanharjoittajalle. Valvonnan laskutuksessa poikkeaa tupakkatuotteiden vähittäismyynnin valvontamaksu, joka on myyntipistekohtainen vuosimaksu, samoin kuin nikotiinivalmisteiden valvonnassa.

6 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA PÄIVITYS

Ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain ympäristöjaostossa. Arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja tarkastukset ovat toteutuneet valvontakohdetyypeittäin. Toteutumisen arvioinnissa voidaan esittää arvio voimavarojen riittävydestä suhteessa tarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan. Keskusvirastot käynnistävät tulevana ohjelmakautena yhteisen valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin mallin.

Kemin ympäristöterveysvalvonta lähettää ympäristöjaoston hyväksymä selvitys Simon ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelman toteutumisesta vuosittain Lapin AVIin seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Se toimitetaan vuosittain tiedoksi myös Simon kuntaan. Lisäksi AVI:lle toimitetaan muut mahdollisesti erikseen raportoitavat asiat, joita ympäristöterveyshuollon eri keskusviranomaiset ovat toimialakohtaisissa ohjelmissa kunnilta pyytäneet. Elintarvikevalvonnan tiedonkeruu korvataan sähköisellä tiedonkeruulla vuoden 2011 tarkastusten osalta. Muiden osa-alueiden toteutumätiedot siirtyvät keskitettyyn tietojärjestelmään vuodesta 2012 lähtien.

Ympäristöterveysvalvonnan yhteistä valvontasuunnitelmaa päivitetään vähintään neljän vuoden välein. Toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat päivitetään tarvittaessa vuosittain.

OSA 1 ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

SIMON ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2011-2014

Kunnan tulee laatia elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelma. Asiasta säädetään elintarvikelain (23/2006) 48 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006). Lisäksi on huomioitava EY-säädösten valvontaan liittyvät toimenpiteet. Tämän Simon kaupungin elintarvikevalvontasuunnitelman laatimisen apuna on käytetty valtakunnallisen ohjelmassa olevaa "Valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma (EVO) 2011-2014" -julkaisua. Myös Lapin lääninhallituksen arviointiraportissa (S.1778 B) annettuja korjausehdotukset on huomioitu tähän päivitettyyn suunnitelmaan.

Elintarvikelain mukaan kunnan elintarvikevalvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot: tarkastusten sisällön määrittely, valvontakohteiden tarkastustiheys, kunnan toimesta tapahtuva viranomaisnäytteenotto ja näytteen tutkiminen sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi että hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu. Kunnan elintarvikevalvontasuunnitelmassa tulee kuvata elintarvikelain ja EY-säädösten perusteella kuvata seuraavat asiat: valvontakohteet, valvontakohteiden hyväksymis- ja ilmoitusmenettely, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma, laboratoriota ja ulkopuoliset asiantuntijat, joihin valvonta tukeutuu, seurantaohjelmat, valvontaprojektit, valvontakirjanpito, hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusraamukset, terveysvaaratilanteet ja takaisin vedot, viestintä, valvonnasta perittävät maksut, koulutus ja ohjeistus sekä valvontasuunnitelman seuranta ja toteutumisen arviointi.

Simon elintarvikevalvonnan tavoite on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus, hyvä terveydellinen laatu ja jäljitettävyys sekä kuluttajan suojaaminen elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta.

1 VALVONTAKOHTTEET

Kemin ympäristöterveysvalvonnassa on ajan tasalla olevat tiedot Simon

- hyväksyttävistä elintarvikehuoneistoista
- elintarvikealan toiminnasta, joka vaatii ilmoituksen tekemisen
- alkutuotantopaikoista ja
- elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita valmistajista ja markkinoivista

1.1. Valvontakohteiden hyväksymis- ja ilmoitusmenettely

Elintarvikehuoneisto tulee hyväksyttää kyseessä olevaa toimintaa varten ennen käyttöönottoa. Siitä tehdään viranomaispätös vähintään 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta ellei asian puutteellisuus tms. edellytä pitempää käsittelyä. Elintarvikehuoneisto koskevan hakemuksen yhteydessä toimijan on oltava kirjallinen omavalvontasuunnitelma. Alkutuotantopaikoilta edellytetään omavalvonnan kuvausta. Omavalvontasuunnitelman hyväksymistä ei vaadita ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvilta toimijoilta eikä alkutuotantopaikoilta.

1.2 Tarkastusten suunnittelu ja toteutus

Suunnitelmallinen elintarvikevalvonta sisältää vuosittain toteutettavan elintarvikehuoneiston ja sen omavalvonnan arvioinnin, sinne tehtävät tarkastukset sekä valvontaviranomaisen toteuttaman näytteenoton. Elintarvikehuoneistoon tehtävällä tarkastus ei aina voi kattaa koko toimintaa, vaan se voi kohdistua johonkin toiminnan osa-alueeseen tai osa-alueisiin. Pääosa tarkastuksista tehdään ilman ennakoilmoitusta. Useimmiten tarkastus tehdään valvontakohteessa, mutta tarkastus voi tapahtua virkapaikalla esim. asiakirjojen tarkastus.

1.3. Tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika

Tarkastuskertojen riskiä arvioidaan harjoitetun toiminnan laajuuden ja laadun perusteella. Perustarkastustiheytenä noudatetaan Eviran esittämiä tarkastusmääriä kuitenkin siten, että tarkastuskertoja on vähennetty tarkastuskohdetyyppikohtaisesti (Taulukko 1). Tämä perustellaan sillä, että tarkastushistoriaan perustuen Eviran ohjeelliset tarkastusajat ovat liian vähäiset, jolloin Eviran ohjeistuksen mukaiset tarkastusmäärät eivät ole realistisia käytännön valvonnassa. Tarkastukseen käytettävässä ajassa huomioidaan varsinaisen tarkastuksella käytetyn ajan lisäksi mm. matkaan ja tarkastuspöytäkirjan laatimiseen kulunut aika.

Taulukko 1. Eviran ohjeelliset valvontakohteiden tarkastustiheydet ja tarkastukseen käytettävä ohjeellinen aika sekä valvontakohteiden lukumäärät ja suunniteltu tarkastuskäyntien määrä.

Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka	Valvontakohteita	Eviran ohje tarkastuksia / a	Kunnan tarkastustiheys	Aika (h) / tarkastus	Tarkastusaika / vuosi
Alkutuotanto					
Maidontuotanto	29	0,3	0,2	1-3	-
Alkutuotanto, kalastus	1	0,2	0,1	1-3	0,2
Alkutuotanto, muu (ei maidontuotanto)	1	0,1	0,1	1-3	0,2
Elintarvikelain 13.2 §:n mukainen ilmoitettava toiminta	?	0,7	0,5	1-3	?
Ammattikeittiöt					
Keskuskeittiö ja ravintola (ruuankuljetusta muualle)	1	4	3	4-6	15
Ravintola (valmistus ja tarjoilu kohteessa)	5	3	2	3-5	30
Laitoskeittiöt (koulut, päiväkodit, sairaalat, henkilöstöravintolat), valmistus ja tarjoilu kohteessa	5	2	1	3-4	15
Tarjoilukeittiöt (muualta tulleen ruuan tarjoilua)	5	1	0,7	1-2	7
Muu tarjoilupaikka (ei ruuanvalmistusta, vähän tarjoilua)	3	0,7	0,5	1	1,5
Myymälät ja myyntipaikat					
Myymäla, jossa ruuanvalmistusta	0	3	2	4-5	0
Helposti pilaantuvia elintarvikkeita myydään myös palvelumyyntinä	2	2	1	3-4	6
Helposti pilaantuvat elintarvikkeet myydään teollisesti pakattuina (esim. laatikkomyymälät ja kioskit)	3	0,7	0,5	2-3	4,5
Siirrettävä tila/liikkuva myyntilaite	1	0,7	0,5	1	0,5
Säännöllinen ulkomyynti ja tarjoilu tai muu vastaava	1	1	0,7	1	0,7
Kasvisten pakkaamot ja kasvituotteiden valmistuspaikat					
Pakkaamo, jossa vähäistä kauppakunnostusta	1	1	0,7	2-3	2,1
Muut valmistuspaikat, varastot ja kuljetustoiminta					
Elintarvikekuljetus	0	0,7	0,5	1-3	0
Leipomot					
Ruoka- ja kahvileivän valmistusta	1	1	0,7	1-3	1,4
Kala-alan laitokset					
Kala-alan laitos alle 250 000 kg/v	3	5	1	2	6
YHTEENSÄ			90,1		

Taulukossa esitettyjen Eviran arvioimien keskimääräisten tarkastuskertojen määrää voidaan kohdekohtaisen riskinarvioinnin jälkeen lisätä tai vähentää korkeintaan 50 %. Lisäksi tarkastuskertojen määrissä huomioidaan kohteiden toimintapäivät suhteutettuna koko vuoden päiviin esim. kala-alan laitokset käytössä n. 5 kk vuodessa. Suositeltua tarkastusaikaa voidaan perustelluista syistä myös lisätä tai vähentää.

2 NÄYTTEENOTTO JA NÄYTTEEN TUTKIMINEN

Viranomaisnäytteitä otetaan pääasiassa omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi. Tutkimustulosten perusteella voidaan arvioida tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Näytteet tulee toimittaa asianmukaisesti hyväksytyyn laboratorioon tutkittavaksi. Simon ympäristöterveysvalvonnan käyttämät laboratoriot on mainittu yleisessä osassa.

Simossä on laadittu koko ympäristöterveysvalvontaa koskeva näytteenottosuunnitelma vuosille 2011-2014 (liite 1). Elintarvikenäytteidenotossa on määritelty otettavat valvontanäytteet valvontakohteittain. Näytteistä teetetään mikrobiologisia, Simoallisia ja/tai aistinvaraisia laboratoriotutkimuksia. Lisäksi suunnitelmaan on sisällytetty kuluttajavalitusten perusteella ja Eviran toimeksiannosta tehtäviin valvonta-ohjelmiin ja hankkeisiin liittyvä näytteenotto.

Mikrobiologisessa näytteenotossa ja tutkimuksissa huomioidaan komission asetus elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista (2073/2005). Joidenkin patogeenisten bakteerien osalta on annettu myös näytteenottosuosituksia sekä toimijoille että viranomaisille, mm. Eviran suositus listeriavalvonnasta liha- ja kala-alan laitoksissa sekä liha- ja kalatuotteiden vähittäismyynnissä (982/40/00). Lisäksi Evira on valmistanut ohjeistuksen viralliseen valvontaan (10502/1).

Kunnassa on varauduttu näytteenottoon ja tutkimuksiin ruokamyrkytyspäilyjen ja muiden elintarvikkeisiin liittyvien terveysvaaratilanteiden selvittämiseksi. Nämä tilanteet priorisoidaan kiireellisiksi ja näytteistä teetetään pääsääntöisesti laaja tutkimusvalikoima. Tutkimusten suunnittelua koordinoi epidemiologinen työryhmä.

3 SEURANTAOHJELMAT

Seurannalla tarkoitetaan elintarvikevalvonnassa suunnitellun havainto- ja mittausjakson toteuttamista, jonka tarkoituksena on saada käsitys elintarvikemääräysten noudattamisesta. Kunnat osallistuvat valvontasuunnitelmassa mainittuihin seurantaohjelmiin liittyvään näytteenottoon ja vastaavat tarvittavista valvontatoimenpiteistä. Lisäksi osallistutaan eri hankkeisiin mahdollisuuksien mukaan, kuten tietojärjestelmäprojekteihin.

4 VALVONTAKIRJANPITO

Kirjanpito sisältää huoneistohyväksynnän ja ilmoituksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat, tarkastuskertomukset, neuvottelumuistiot, näytteiden tutkimustulokset, arviointiraportit ja muut viranomaisen kirjaamat asiat. Kemin ympäristöterveysvalvonnan arkistokaapeissa säilytetään huoneistoja koskevia paperisia asiakirjoja. Tarkastuspöytäkirjat ja neuvottelumuistot ovat tallennettuina sähköiseen tietojärjestelmään, Tarkastaja-ohjelmaan.

5 HALLINNOLLISET PAKKOKEINOT JA RANGAISTUSSEURAAMUKSET

Hallinnollisia pakkokeinoja tulee käyttää silloin, kun elintarvikealan toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin elintarvikemääräysten noudattamiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet ole olleet riittäviä. Pakkokeinoista säädetään elintarvikelain 7 luvussa. Simossä viranhaltijoille on jatkodelegoituna 56.1 §:n, 56.2 §:n, 57 §:n, 58 §:n ja 59 §:n sekä 60 §:n mukaisia pakkokeinoja. Evira on laatinut ohjeen (100011/1) hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä. Elintarvikelain ohella on käytettävä hallintolain mukaisia hallintomenettelyjä (mm. kuuleminen). Mikäli viranomainen katsoo, että pakkokeino päätös on mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta pantava heti käytäntöön, on se päätöksessä todettava.

6 TERVEYSVAARA JA TAKASINVEDOT

Terveysvaaran voi aiheuttaa mikä tahansa biologinen, Simoallinen tai fysikaalinen tekijä tai tila, joka saattaa vaarantaa elintarvikkeen turvallisuuden. Kunnan tehtävänä on selvittää alueellaan ilmenevät terveysvaaratilanteet, kuten ruokamyrkytykset. Simon ympäristöterveysvalvontaan on laadittu oma suunnitelma erityistilanteiden varalle. Ensisijainen vastuu tuotteesta on elintarvikealan toimijalla. Todetuista terveysvaaratilanteista on ilmoitettava AVille ja Eviraan.

Simossä on epidemiologinen työryhmä, joka osallistuu ruokamyrkytys-epidemioiden selvittämiseen. Selvitystyö tapahtuu kunnan kustannuksella. Evira on antanut tarkempia ohjeita ruokamyrkytysten selvittämiseen mm. terveystarkastajien sivuilla ja kotisivuillaan.

7 VIESTINTÄ JA VOIMAVARAT

Kunnan tehtävä on neuvoa elintarvikealan toimijoita. AVIt ja Evira neuvovat pääasiassa kunnan viranomaisia. Viestinnässä noudatetaan Simon kaupungin viestinnän ja markkinoinnin ohjeita. Päävastuu viestinnästä on kaupungin johdon lisäksi palvelu- ja tulosaluepäälliköillä. Ruokamyrkytystapauksissa käytetään epidemiologisen työryhmän viestinnän ohjetta. Ympäristöterveysvalvonnan internetsivut on päivitetty vuoden 2010 aikana. Sivuja olisi tarkoitus kehittää ympäristöterveysvalvonnan tiedotusportaalina.

Ympäristöterveysvalvonnan toimialueena on Simon kaupunki ja Simon kunta. Valvonnassa on kolme terveystarkastajan virkaa ja yksi johtavan terveystarkastajan virka. Kaikki em. virat ovat täytettyinä. Yksi terveystarkastaja on osa-aikaeläkkeellä (50 %). Vuosittaisesta työpanoksesta käytetään noin 60 % elintarvikevalvontaan. Vuosittain pyritään osallistumaan järjestettävään koulutukseen, kuten elintarvikevalvonnan päiville.

8 VALVONTAMAKSUT

Ympäristöterveysvalvonnalle on laadittu maksutaksa, jonka perusteella elintarvikelain mukaisesta suunnitelmallisesta valvonnasta peritään maksuja. Maksuperusteista on tarkemmin suunnitelman yleisessä osassa. Valvontasuunnitelman mukaisen valvonnan lisäksi elintarvikehuoneistojen ja niiden omavalvontasuunnitelmien hyväksyntä on maksullista. Hyväksymismenettelyn johdosta tehdyistä tarkastuksista ei peritä erikseen maksua, vaan se sisältyy hyväksymispäätösmaksuun. Elintarvikelain mukaisen ilmoituksen käsittelystä ei peritä maksua.

9 VALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA JA TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kunnan valvontasuunnitelma (VASU) on toimitettava AVI:oon toimintavuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. VASU:n toteutumista on arvioitava kunnassa vuosittain. Arvioinnista täytetään Eviran laatima raportointikaavake, jonka tulee sisältää vähintään seuraavat osa-alueet: tarkastusten määrä valvontatyypeittäin, tarkastusten kattavuus, näytteiden määrä valvontakohdetyypeittäin ja valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen. Oman kunnan arvioinnin lisäksi otetaan huomioon ulkopuolisten tekemät arvioinnit kunnan valvonnasta esim. Lapin AVI, Evira tai ns. EU-tarkastajat.

Raportin lisäksi Evira ja lääninhallitus seuraavat vuosittain kunnan elintarvikevalvontaa ELTU -lomakkeilla. Valvonnasta tehty toteutumisen raportti ja ELTU-lomakkeet lähetetään kunnasta lääninhallitukseen seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Kunnassa elintarvikevalvonnan toteutumista seurataan kuukausittain annettavien tarkastuskäyntimäärien lukumäärinä sekä vuosittain toimintakertomuksen puitteissa. Lisäksi kunnassa voidaan osallistua erilaisiin Eviran projekteihin/valvontahankkeisiin, joita koskevat tiedot ja tulokset toimitetaan Eviran erikseen ilmoittamalla tavalla.

OSA 2 KULUTTAJATURVALLISUUSVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA

SIMON KULUTTAJATURVALLISUUSVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2011-2014

Tämän Simon kuluttajaturvallisuusvalvonnan valvontasuunnitelman laatimisessa on käytetty apuna ohjelmassa olevaa Kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2011 - 2014. Lisäksi apuna on ollut Kuluttajaviraston laatima "Erytistilanteet kunnan tuoteturvallisuusvalvonnassa" ja Lapin lääninhallituksen tekemä arviointiraportti (S.1778 B).

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan valvontaohjelmassa on ennakoitu uuden kuluttajaturvallisuuslain voimaantuloa. Voimaan tullessaan se korvaisi nykyisin sovellettava KuTu-lain. Valvontaohjelmaan on tullut lisäyksiä kunnan painopistealueisiin

1 TARKASTUSTEN MÄÄRITTELY

Viranomaiset valvovat kuluttajaturvallisuutta lain kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten 17 §:n ja hallintolain 39 §:n perusteella. Tarkastuksia voidaan tehdä kohteisiin ennalta sovittuina tarkastuksina, uusintatarkastuksina ja ennalta ilmoittamattomina tarkastuksina. Tarkastuksia tehdessä voidaan käyttää apuna Tukesin julkaisemia valvontaohjeita, tarkastuslistoja, malliasiakirjoja ja työohjeita. Tarkastuksista laaditaan tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan tarkastuksen kohteelle.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa on tehty työnjakoa kuntien ja Tukesin välillä. Kunnat suorittavat pääasiassa kuluttajapalveluiden turvallisuuden valvontaa alueellaan. Kulutustavaroiden turvallisuudesta puolestaan vastaa Tukes ja Tulli. Kuitenkin kunnissa on tarkoituksen mukaista valvoa paikallista kosmetiikan, lelujen ja kynttilätuotteiden valmistusta. Tukes voi tarvittaessa pyytää kunnilta apua näytteenoton ja myynnistä poistettujen tavaroiden jälkivalvontaan.

2 VALVONTAKOhteiden tarkastustiheys

2.1 Valvontakohteiden kartoittaminen

Tukes on antanut ohjeen kunnallisen kuluttajaturvallisuusvalvonnan vähimmäisresurssitarpeen määrittämiseksi. KuTu-laki edellyttää elinkeinoharjoittajan ilmoittamaan viranomaisille tavarain tai palvelun aiheuttamasta vaarasta, mutta muutoin elinkeinoharjoittaja tai muun palvelun tarjoaja ei ole ilmoitusvelvollinen toiminnastaan. Valvontakohdetietoja päivitetään tarvittaessa seuraamalla aktiivisesti paikallisia lehtiä ja muuta mainontaa.

2.2 Tuoteturvallisuuden painopistealueet ja valvontatyypin tarkastustiheydet

Valtakunnallisesti on määriteltynä kuluttajaturvallisuusvalvonnan painopistealueet, joita myös Simon kuluttajaturvallisuusvalvonnassa painotetaan.

Tukes on määritellyt valvontakriteeristössä kuluttajaturvallisuusvalvonnan painopistealueille kolme eri tarkastustiheyttä: joka vuosi (1), joka toinen vuosi (0,5) ja joka kolmas vuosi (0,33). Joka vuosi tarkastettavia kohteita ovat hui- / perhepuisto / tivoli / sirkus, uimahalli / kylpylä / vastaava, uimaranta ja avanto-uintipaikka. Joka toinen vuosi tarkastettavia ovat leikkikentät, skeittauspaikat, ohjelmalveluyritykset, kiipeilykeskus, ratsastustalli, yleisötilaisuudet, kynttilätuotteiden valmistaja ja lelujen valmistajat. Joka kolmas vuosi tarkastettavia ovat kuntosalit ja tatuointien sekä lävistysten tekijät. Uusia painopistealueiden kohteita ovat sisäleikkipaikat (1) ja turvapuhelinpalvelut (0,33).

3 VALVONNAN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

3.1 Työajan tarve

Tukes antaa ohjeen kunnallisen kuluttajaturvallisuusvalvonnan vähimmäistarpeen laskemiseksi. Vähimmäisresurssitarve lasketaan kolmiosaisen menetelmän avulla, jossa otetaan erikseen huomioon painopistealueiden valvonta, muun kuin painopistealueiden valvonta ja hallinnolliset työt. Vähimmäisresurssien tarve Simossa on 28 htpv eli 0,13 htv (laskelmat alla). Taulukossa 2 on vuosien 2011-2014 suunnitelmat kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtävien resurssoinnista ja työajan käytöstä.

Taulukko 2. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtävien resurssointi ja työajan käyttö

Tehtävä	Työajan käyttö (htpv)
Kuluttajaturvallisuusvalvonnan painopistealueiden valvonta	Yht. 4
Tarkastetaan yhden paikallisen yleisötilaisuuden turvallisuus kuluttajaturvallisuusmielessä	0,5
Tarkastetaan uimarantoja	0,5
Osallistutaan yhteen-kahteen lääninhallituksen organisoimaan projektiin	1
Tarkastetaan painopistekohteita, mm. kuntosaleja, ohjelmapalveluja	2
Muiden kuin painopistealueiden valvonta ja muu valvontaa tukeva työ	Yht. 4
Osallistutaan valtakunnalliseen (Tukesin organisoimaan) projektiin	0,5
Sekalaiset tehtävät, mm: - Kuluttajien ja toiminnanharjoittajien (palveluiden tarjoajat, paikalliset tavaroiden valmistajat, maahantuojat ja myyjät) opastaminen - Näytteenotto (tavarat) Tuksein pyynnöstä - Tiedotusvälineiden palveleminen - Yhteydenottaminen toiminnanharjoittajaan ja opastaminen KuTuL:n 4 §:n mukaisen ilmoituksen teSimoseksi kun on tiedotusvälineestä havaittu kuluttajapalveluun liittyvä onnettomuus (kohteen tarkastaminen resursoitu kohdassa ”ilmoitusten käsittely”) - Jälkivalvonta Kuluttajaviraston pyynnöstä (liittyen myynnistä poistettuihin tavaroihin)	1
Varataan resursseja kuluttajilta / toiminnanharjoittajilta / muilta viranomaisilta tulevien ilmoitusten käsittelyyn (joista osa kuluttajapalveluihin liittyviä)	0,5
Mahdollinen lakimuutoksen mukana tuoma ilmoitusten käsittely	1
Henkilöstön kouluttautuminen kuluttajaturvallisuusasioihin	0,5
Valvontakohteiden määrän kartoittaminen / arviointi	0,5
Kiinteä hallinnollinen työ	Yht. 10
Toimisto-/paperityöt sisältäen mm. valvontasuunnitelman valmistelun ja tietojenkeruun täyttämisen, lainsäädäntöön ja ajankohtaiskirjeisiin sekä kuluttajaturvallisuusaiheisiin tiedotteisiin tutustumisen	10
Yhteensä	28

3.1.1 Painopistealueiden valvonta

Taulukko 3. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan kohteet Simossa ja niiden valvontatarve.

Valvontakohteet	Valvontakäyntien tarve (lkm / kohde / v)	Arvio yhden valvontakäynnin kestosta (ka) (h)	Kohteiden lkm Simossa	Kohteiden valvontatarve vuodessa (h/v)
Kuluttajapalvelut				
Kuntosali	0,33	4	1	1,3
Ohjelmapalveluyritys	0,5	6	4	12,0
Uimaranta	1	2	2	4,0
Turvapuhelinpalvelut	0,33	4	ei tietoa	0
Yleisötilaisuus	0,5	3	3	4,5
Kulutustavarat				
Kosmetiikan valmistaja	0,5	6	1	3
Yhteensä				24,8h (≈3,3 htpv)

3.1.2 Muu kuin painopistealueiden valvonta ja muu valvontaa tukeva työ

Lasketaan asukasmäärän perusteella: 1 htv/ 200 000 asukasta. Tämän perusteella muuhun valvontaan Simossa on tarvetta noin **neljän** henkilötyöpäivän (htpv) verran.

$(1 \text{ htv} / 200\,000 * 3546 = 0,0177 \text{ htv}$ ja $0,11 \text{ htv} * 220 \text{ htpv} / 1 \text{ htv} \approx 3,9 \text{ htpv}$)

3.1.3 Hallinnolliset työt

Hallinnollisen työn osuus on määritelty kiinteäksi **10** htpv:ksi.

3.2 Kuluttajaviraston ja lääninhallitusten projektit

Osa kunnan kuluttajaturvallisuusvalvontaa on osallistuminen Tukesin ja Lapin AVIn projekteihin. Simon kuluttajaturvallisuusvalvonnassa osallistutaan vuosittain yhteen Tukesin organisoimaan projektiin ja yhteen/kahteen Lapin AVIn projektiin. Valvontakaudelle 2011-2014 Tukes on ilmoittanut vuoden 2011 projektin, joka on koripallokorien ja jalkapallomaalien turvallisuus yleisillä pallopelialueilla. Lapin AVI on ilmoittanut vuoden 2011 projekteiksi koiravaljakkosafareiden ja ratsastuspalveluiden turvallisuuden. Vuosien 2012-2014 projekteja ei kumpikaan virastoista ole vielä julkaissut.

3.3 Erityistilanteet kuluttajaturvallisuusvalvonnassa

3.3.1 Näkemys paikallisista mahdollisista erityistilanteista

Erityistilanteita voi aiheutua kuluttajapalvelusta tai kulutustavarasta. Simon kuluttajaturvallisuusvalvonnassa on kartoitettu painopistealueisiin kuuluvia kohteita.

3.3.2 Tilanteen seurannan järjestäminen

Valvontayksikössä seurataan paikallisia sanomalehtiä mm. Pohjolan Sanomat ja ilmaisjakelulehdet. Toiminta erityistilanteessa käydään läpi vuosittain viranhaltijoiden kesken. Keskeiset ohjeet ja malliasiakirjat ovat paperiversioina.

3.3.3 Valvontayksikön resurssien varmistaminen

Erityistilanteessa kaikki ympäristöterveysvalvontayksikössä työskentelevät voivat tarvittaessa irrottautua muista työtehtävistä. Tällöin henkilöstövoimavarat kohdentuvat erityistilanteen hoitamiseen.

3.3.4 Toimivallan delegointi viranhaltijoille

Terveystarkastajille on delegoitu KuTu-lain 23 ja 24 §:n mukainen toimivalta (Ympäristöjaosto § 8/6.2.2009).

3.3.5 Hälyttämisjärjestelyt toiminnan käynnistämiseksi

Viranhaltija, joka saa tiedon informoi muita yhteisön työntekijöitä. Lisäksi otetaan yhteyttä tarvittaviin paikallisviranomaisiin - poliisi, pelastustoimi tms. sekä Lapin AVIin ja Tukesiin.

3.3.6 Henkilöstön osaamistason varmistaminen

Osaamistaso varmistetaan osallistumalla mahdollisuuksien mukaan Tukesin järjestämiin koulutuspäiviin ja kursseihin. Vuonna 2011 osallistutaan peruskurssille, mikäli se järjestetään. Lisäksi osaamista täydennetään ympäristöterveydenhuollon yhteisillä koulutuspäivillä.

3.3.7 Viranomaisyhteistyön järjestäminen

Paikallisella tasolla tavanomaisimpina yhteistyökumppaneina ovat poliisi ja pelastuslaitos.

Poliisi p. 295 211

Pelastuslaitos päivystävän p. 020 1311 222

Lisäksi yhteyttä pidetään Lapin AVIin ja Tukesiin.

3.3.8 Tiedottaminen erityistilanteessa

Tiedottamisesta sovitaan muiden yhteistyökumppaneiden kesken. Erityistilanteessa kuluttajaturvallisuusasioissa tiedottamisesta vastaa palvelu- ja tulosalueen päällikkö. Suoraan viestintään voi myös osallistua koko yksikön henkilöstö.

3.4 Valvonnan maksullisuus

Ympäristöjaosto on hyväksynyt 19.3.2009 (§ 31) ympäristöterveysvalvonnan maksutaksan. Tätä ennen maksullisuus on ollut käytössä kaupunkirakennelautakunnan päätöksellä elokuun 2008 alusta. Ympäristöterveysvalvonta perii maksun suunnitelmallisesta kuluttajaturvallisuusvalvonnasta. Maksu voi olla enintään tarkastuksesta aiheutuneiden kustannusten suuruinen. Maksuperusteista on enemmän suunnitelman yleisessä osassa.

4 NÄYTTEENOTTO

Kuluttajaturvallisuusvalvonta on pääasiassa palveluiden turvallisuuden valvontaa, joten valvontaan ei liity kunnissa näytteenottoa. Kuitenkin lelujen, kynttilätuotteiden ja kosmetiikan paikallisiin valmistajiin kohdistuvissa tarkastuksissa voi tulla kyseeseen näytteenotto. Lisäksi Tukes voi pyytää yksittäisiä näytteenottoja.

5 SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Valvontasuunnitelman toteutuminen tulee käsitellä vuosittain ympäristöjaostossa. Raportointi pohjautuu Tukesin laatiman taulukkoon. Asioiden selkeyttämiseksi laaditaan vielä lisäksi em. raportin lisäksi lyhyt kirjallinen yhteenveto, josta käy ilmi.

- tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin
- tarkastusten kattavuus
- näytteiden määrä valvontakohdetyypeittäin
- valvonnasta saatujen tulojen kohdentaminen

Ympäristöjaostossa hyväksytty raportointitaulukko toimitetaan Lapin AVIin toimintavuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Kunnan valvontasuunnitelman päivitys toimitetaan vuosittain AVIin vuoden loppuun mennessä.

OSA 3 TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

SIMON TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2011-2014

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma laatimista ohjaavat sekä terveydensuojelulaki että valtioneuvoston asetus valvontasuunnitelmasta. Valviran laatima terveydensuojelun valvontaohjelma on ollut apuna tämän kunnan valvontasuunnitelman tekemisessä. Lisäksi tässä päivitysvaiheessa on huomioitu Lapin lääninhallituksen antamat korjausehdotukset suunnitelmaan vuodelle 2008.

Terveydensuojelulain muutoksessa (285/2006) säädetään asioista, jotka tulee olla terveydensuojelun valvontasuunnitelmassa:

- tarkastusten sisällön määrittely,
- valvontakohteiden tarkastustiheys,
- kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen,
- valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi sekä
- hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

1 TARKASTUSTEN SISÄLLÖN MÄÄRITTELY

Terveydensuojelulain mukaisen valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai haitan esiintyminen. Tarkastuksella tulee arvioida aiheutuuko toiminnasta terveystahetta tai esiintyykö sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveystahetta voi syntyä. Viranomaisen tehtävänä on antaa haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset ja määräykset. Tarkastukseen liittyy aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkokäytöksi varten.

Useimmat terveydensuojelulain valvontakohteet ovat ilmoituksen tai viranomaisen hyväksynnän alaisia. Nämä kohteet tulevat pääsääntöisesti suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan piiriin. Myös ne valvontakohteet, jotka kuuluvat terveydensuojelulain ilmoitusmenettelyn piiriin nykytulkinnan mukaan, mutta eivät ole aina sitä olleet kuuluvat suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Terveydensuojelulain mukaista valvontaa, joka ei vaadi säännöllisyyttä, ovat erilaiset suunnitelmaan sisältymättömät valvontatapaukset, asiakkaiden valitukset, asumisterveyteen liittyvät tarkastukset ja mittaukset, epidemiaselvitykset.

Ilmoituksen varaisten kohteiden suunnitelmalliselle valvonnalle on STTV antanut kohdetyypeittäin valvontatiheydet, jolla tavoitetaan kohteiden riittävä valvonta. Lisäksi STTV on ohjeistanut valvonta- ja tarkastuskäyntien ydinasioita, joita tulee havainnoida ja selvittää.

2 VALVONTAKOHTTEIDEN RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS JA -AIKA

Terveydensuojelulain mukaiset, suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan, jonka perusteella määräytyy kohdetyypeittäin tarkastustiheys. Riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveystahetta. Riskinarvioinnissa merkittäviä tekijöitä ovat olleet altistuvien ihmisten määrä ja "laatu", altistavan tekijän haitallisuus ja altistuksen kesto (taulukko).

*Riskiluokka 3;*korkea riski. Kohteita, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveystahetta esim. altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä tai altistusaika on pitkä.

Riskiluokka 2; keskiuurriski. Kohteita, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveystahetta tai viihtyvyyshaittaa.

Riskiluokka 1; matala riski. Kohteita, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveystahetta tai viihtyvyyshaittaa, esim. toimintoja on vähän, ne ovat rajoitettuja, altistuvien määrä on pieni, terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä, toiminta ei ole herkkä häiriöille ja/tai altistusaika on lyhyt.

Taulukko 4. Terveystuojelulain mukaiset kohteet Simossä, riskiluokka ja tarkastustiheys.

Kohde	Lukumäärä	Riski-luokka	Tarkastustiheys / vuosi	Tarkastusaika (h)	Tarve (h)
TsL 13 § 1 mom. 1 kohdan kohteet	?	2-1	joka 3. - 5. vuosi	2	
13 § 1 mom. 2					
Julkinen huvi- ja kokoontumishuoneisto	3	1	joka 2.-5. vuosi	2-4	2,25
Kerhotilat, nuorisotalot, leirikeskukset, iltapäiväkerhot, sisäleikkipuistot	2	2	joka 2.-3.	4	2,7
Kirkot, muut uskonnollisten yhdistysten tilat	1	1	joka 5. vuosi	2	0,4
Bingohallit, pelisalit, tanssisalit ja -lavat	0	1	joka 5. vuosi	2	0
Kokoontumis- ja juhlahuoneistot	1	1	joka 5. vuosi	2-4	0,6
13 § 1 mom. 2					
<i>Julkinen majoitushuoneisto, joista</i>					
- hotellit	0	1	joka 5. vuosi	4	0
- aamiaismajoitus, maatilamatkailu	0	1	joka 5. vuosi	3	0
- hotellit, kesähotellit, motelli, täysihoitola	1	2-1	joka 5. vuosi	3	0,6
- lomakeskusten ja leirintäalueiden mökit	1	2-1	joka 3.-5. vuosi	2-4	0,75
- muu loma-asuntojen ammattimainen tarjoaminen, asuntolat, yömajat, pakolaisten vastaanottokeskukset	*	2-1	joka 3.-5. vuosi	2-4	*
13 § 1 mom. 3					
Yleinen sauna	0	2	1	3	0
muut yleiset uimarannat (sis. talviuintipaikat)	0	2	2 - 1	4	0
13 § mom. 4					
Eläinsuojat ja -aitaukset asemakaava-alueella	0	1	joka 3. tai 4. vuosi	4	0
13 § 1 mom 5					
<i>Koulu tai oppilaitos</i>					
- peruskoulu	3	2-1	joka 3. vuosi	5	5
- lukio, kansalaisopisto	1	1	joka 3. - 4. vuosi	5	1,25
- keskiasteen erilaiset oppilaitokset	1	1	joka 4. vuosi	5	1,25
<i>Päivä-, lasten- tai vanhainkodit</i>					
- päivähoitopaikat, lasten päivähoito, esiopetus	5	2	joka 2. - 3. vuosi	5	8,3
- vanhainkodit ja vastaavat yksiköt	2	2	joka 2. - 3. vuosi	5	3,3
13 § 1 mom. 5					
- kehitysvammaisten, päihdehuoltolain mukaiset laitokset ja vastaavat	1	2	joka 2. - 3. vuosi	5	1,7
-parturit, kampaamot	4	1	joka 5. vuosi	3	2,4
- kauneushoitolat tai muu ihonkäsittely tai -hoitopaikka, solarium	1	2-1	joka 2. - 3. vuosi	3	1
- yleinen kuntosali tai liikuntatila	1	1	joka 3. - 4. vuosi	4	1
- hautausmaa tai hautapaikka	1	1	joka 5. vuosi	3	0,6
Talousvettä toimittava laitos (alle 50 käyttäjää tai yli 10 m ³ /d)	1	2	2 - 1	6	6
Talousvettä toimittava laitos (50 - 5000 käyttäjää tai 10 - 1000 m ³ /d) tai muu asetuksen 461/2000 mukainen kohde	3	3	2 - 1	8	24
Yhteensä					63,1h (~8,4 htpv)

Valvontakohtetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon mm. tarkastuksen tarkoitus, valmistelu, sisältö ja tarkastuskertomuksen laatiminen. Aikaan ei sisälly matka-aika tarkastuskohteeseen ja takaisin. Nykytulkinnan mukaisia ilmoitusvelvollisia tarkastuskohteita, jotka eivät ole vielä tietorekisterissä, kartoitetaan suunnitelmakauden aikana.

3 VIRANOMAISNÄYTTEENOTTO

Terveystuojelulain mukaisia näytteitä otetaan suunnitelmallisesti talousvedestä ja uimavesistä. Näiden näytemäärät ja näytteistä tehtävät analyysit on melko tarkkaan määriteltyinä terveystuojelulaissa ja sen

perusteella annetuissa säädöksissä. Muita suunnitelmalliseen näytteenottoon lukeutuvia näytteitä voidaan ottaa mm. siivoustoiminnan tehokkuuden tarkistamiseksi esim. puhtausnäytteet. Näytteenottosuunnitelma on liitteessä 1. Terveydensuojelulain mukaisia näytteitä otetaan myös asunnoista. Nämä näytteet eivät lukeudu suunnitelmalliseen näytteenottoon, mutta niihin on varattava työaikaa. Viranomaisnäytteet lähetetään Eviran hyväksymään laboratorioon, josta on kerrottu enemmän yleisessä osiossa.

4 TERVEYDENSUOJELU PAINOPISTEET

Painopisteillä pyritään kohentamaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti. Vuosina 2011-2014 kunnan suunnitelmassa huomioidaan erityisesti terveydellisten olojen valvonta kohteissa, joita käyttävät lapset ja nuoret, vanhusten palveluja antavat laitokset, ns. EU-uimarannat sekä talousvettä toimittavien laitosten näytemäärät. Lisäksi kunnan tulee varautua erityistilanteisiin. Simossa asetettavat terveydensuojelun vuosittaiset painopistealueet noudattavat Valviran omia.

Taulukko 5. Simon terveydensuojelun valvontasuunnitelman painopisteet vuosille 2011-2014

	2011	2012	213	2014
Kohde	Valvonnan erityisperusteet			
Talousvesi	Isojen laitosten erityistilannesuunnitelmien laatiminen /päivittäminen Näytemäärien tarkistaminen	Isojen laitosten erityistilannesuunnitelmien laatiminen /päivittäminen Näytemäärien tarkistaminen	Pienten laitosten erityistilannesuunnitelmien laatiminen /päivittäminen	Pienten laitosten erityistilannesuunnitelmien laatiminen /päivittäminen
Ilmoituksen varainen toiminta / huoneisto	Kohteet, joita lapset ja nuoret käyttävät Vanhainkodit tms.	Kohteet, joita lapset ja nuoret käyttävät Vanhainkodit tms.	Kohteet, joita lapset ja nuoret käyttävät Majoitus- ja kokoontumishuoneistot	Kohteet, joita lapset ja nuoret käyttävät Majoitus- ja kokoontumishuoneistot

5 SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Terveydensuojelulain valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain ympäristöjaostossa. Kunnan arviointi tehdään Valviran laatimaan taulukkoon. Tämän lisäksi toteutumaa arvioidaan sanallisesti tarkastusten kattavuus, tarkastusten ja näytteiden määrät valvontakohdetyypeittäin sekä valvonnasta saadut tulot. Valvonnan kattavuutta tarkastellaan valvontakohdetyypeittäin. Muita arviointikriteerejä ovat ohjelman ja kunnan omien painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Lisäksi kunnan tulee seurata talous- ja uimavesinäytemääriä. Toteutumisen arviointi lähetetään Lapin AVIin sähköisellä lomakkeella kunkin valvontavuoden jälkeisenä vuonna maaliskuun loppuun mennessä.

OSA 4 TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA

SIMON TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2011-2014

Simon tupakkalain valvontasuunnitelman ohjeistuksena on käytetty Valviran laatimaa Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2011-2014. Suunnitelmaa on lisäksi täydennetty Lapin lääninhallituksen arviointiraporttia, joka on tehty Simon valvontasuunnitelmasta vuodelle 2008. Tämän tupakkalain valvontasuunnitelman tavoitteena on valvonnan laatu, säännöllisyys ja terveystahojen ehkäisy.

Kunnan tupakkalain valvontasuunnitelmasta säädetään tupakkalaissa ja valtioneuvoston asetuksessa kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta. Kunnan suunnitelmaa laatiessa on huomioitu myös valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat asiat:

- tarkastusten sisällön määrittely,
- valvontakohteiden tarkastustiheys,
- kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja tutkiminen
- valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi sekä
- laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

1 TARKASTUSTEN SISÄLLÖN YLEINEN MÄÄRITTELY

Tarkastuksen tavoitteena on selvittää, onko tarkastuskohteessa tilat ja toiminta tupakkalain vaatimusten mukaisia. Kunnan valvontaviranomainen suorittaa omasta aloitteestaan tai tehtyjen ilmoitusten perusteella tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoo tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä sekä niiden myynnin omavalvontaa, tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljittelmien mainontaa ja muuta myyninedistämistoimintaa. Lisäksi valvotaan annettujen tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista.

Tarkastus voi kohdistua tiloihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Se voi sisältää koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen ja siihen voi sisältyä näytteenottoa. Tupakkalain mukaisen valvonnan tavoitteena on tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen lain mukaisuus. Tupakkalain säännöllistä valvontaa voidaan suorittaa osana kohteessa tehtävää muuta ympäristöterveysvalvontaa. Tarkastuksilla voidaan käyttää STTV:n laatimia tarkastuslomakkeita ja -ohjeita.

Tarkastuksella havaittu tupakkalain vastainen toiminta tulee kieltää. Kieltoa voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhalla. Muita mahdollisia toimenpiteitä ovat lain tarkoittama kirjallinen huomautus ja varoitus, jotka ovat tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan peruuttamisen edellytyksiä.

2 VALVONTAKOHTEIDEN TARKASTUSTIHEYS JA KESKIMÄÄRÄINEN TARKASTUSAIKA

Valvontasuunnitelma on laadittu suhteessa valvontatarpeeseen. Tarkastuksen kohteena ovat tupakkatuotteiden myynnin ja mainonnan tarkastaminen sekä tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta. Tämän suunnitelman tarkastustiheyden pohjana on käytetty Valviran määrittelemiä kohdekohtaisia tarkastustiheyksiä. Kunta voisi riskiperusteisesti laskea/nostaa sitä enintään puolella, mutta Simon suunnitelmassa näin ei ole tehty. Tarkastustiheydet esitetty taulukossa 6.

Taulukko 6. Tupakkalain mukaisten valvontakohteiden tarkastustiheydet

Valvontakohteet	Tarkastustiheys	Kohteita Simossa	Tarkastusaika
Tupakointikiellot ja -rajoitukset			
Ravintola tms. tupakointitilalla	1 (vuonna 2011)	0	4
Kaikki ravitsemisliikkeet	0,3	6	4
Päiväkotien ja oppilaitosten sisätilat ja ulkotilat	0,3	5	3
Alaikäisille lastensuojelulain tai mielenterveyslain alaiset laitokset	0,3	0	3

Virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle /asiakkaille varatut sisätilat	0,2	*	2
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sekä tupakkajäljittelmiä myymälämainonta ja esillepano			
Myyntilupa-asiat (myös tukut)	0,25	7	4
Tupakkatuotteiden tukkumyymälät, joissa ei ole vähittäismyyntiä	0,5	0	4
Pääasiassa alle 18-vuotiaille oppilaille tarkoitettujen oppilaitosten läheisyydessä sijaitsevat tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikat/-laite	0,5	0	4
Pääasiassa alle 18-vuotiaille tarkoitettujen harrastus- ja kerhotoilujen tai vastaavien paikkojen läheisyydessä sijaitsevat tupakkamyymäläpaikat/-laite	0,3	0	4
Automaattiset myyntilaitteet	0,2	0	2,5
Tupakkatuotteiden, -jäljittelmiä, tupakointivälineiden ja tupakan vastikkeiden myymälämainonta sekä tupakkatuotteiden esilläpito	0,5	*	2

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon tarkastuksen tarkoitus, valmistelu, sisältö ja tarkastuskertomuksen laatiminen. Matka-aika vie myös resursseja, mutta sitä ei ole huomioitu ylläoleviin valvonta-aikaan.

2.1 Valvontaprojektit ja painopistealueet

Valvontakaudella osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Valviran ja Lapin AVIn järjestämiin projekteihin. Kunnan omia projekteja tämä suunnitelma ei sisällä. Kunnan painopistealueet noudattavat Valviran valvontaohjelman painopistealueita vuosina 2011-2014. Vuonna 2011 tupakointikieltojen j a-rajoitusten valvonnan painopisteenä ovat tupakointitilalla varustetut ravintolat ja vuosina 2012-2014 koulut ja muut oppilaitokset. Myyntipaikkojen valvonnassa painopisteenä ovat vuosina 2011-2012 myyntilupa-asiat sekä koulujen tms. läheisyydessä olevat myyntipaikat. Vuosina 2012-2014 painopisteenä on tupakkatuotteiden esillä pito vähittäismyymälöissä.

2.2 Valvontamaksu

Tupakkalain 25 a §:n 1 momentin mukaan kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta maksu suunnitelmallisista tarkastuksista ja näytteenotosta. Tupakkatuotteiden myynnin valvonnasta maksua ei peritä, vaan myyntiluvasta peritään myyntipistekohtainen vuosimaksu. Maksut voivat olla korkeintaan toimenpiteistä aiheutuneiden kustannusten suuruiset.

3 NÄYTTEENOTTO

Tupakkalain mukaiseen valvontaan ei yleensä kuulu näytteenottoa. Epäiltäessä tupakansavun kulkeutumista tiloihin, joissa tupakointi on kielletty, käytetään pääasiassa aistinvaraista arviointia. Tarvittaessa voidaan tehdä myös tutkimuksia savun leviämisen selvittämiseksi. Valviran pyynnöstä voidaan osallistua näytteenottoon.

4 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain ympäristöjaostossa. Toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Valvonnan kattavuus arvioidaan myös valvontakohdetyypeittäin. Arvioinnissa on otettava huomioon myös painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Jaoston hyväksymä selvitys valvontasuunnitelman toteutumisesta lähetetään sähköisesti Lapin AVIn seuraavan arviointivuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Valviran tavoitteena on, että vuoden 2012 valvontasuunnitelman toteutumistiedot saadaan toimitettua keskiteytyn järjestelmän kautta alue- ja keskushallinnon käyttöön vuonna 2013.

Liite 1. Simon ympäristöterveysvalvonnan näytteenottosuunnitelma vuosille 2011-2014

Näyte	Valvontakohte	Analyysit	Näyte- määrä	Ajankohta
Irtojätelö	jätelökioskit, -tarjoilupaikat	aerobiset, koliformiset	1-2	kesä 2011, 2013
Salaatti, vihannes	myymälät, lounaspaikat	bacillus, stafylokokit, E.coli	8	kevät 2012
Salaatti, majoneesi	myymälät lounaspaikat	basillus, stafylokokit, enterot		
Konditoriatuotteet	myyntipaikat	aerobiset, enterot, B.cereus, S.aureus	4	talvi 2012
Leivät yms.	leipomot, keittiöt	suola	2	talvi 2013
Kala (graavi/ky- mäsavu)	myymälät, myyntipaikat	listeria	2	kesä-syksy 2011
Kala (käsitelty)	myymälät, myyntipaikat	aerobiset, enterot, st.aureus	2	kesä-syksy 2013
Pintapuhtaus	kala-alan laitokset	listeria	10	kesä-syksy 2011
Jauheliha	myymälät	aerobiset, lämpök. koliformiset/E.coli	2	syksy 2012, 2014
Pintapuhtaus	palvelu- ja keuhkeittiöt	kontakti - aerobiset	12	syksy 2013
Lounasruoka	valmistus- ja laitoskeittiöt	aerobiset, Enterobankteerit	11	kevät 2014
Jäähile	kala-alan laitokset	aerobiset, koliformiset/E.coli, enterokokit	3	kesä-syksy 2011- 2014
Talousvesi			3	
Terveydensuojelu				
Pintapuhtaus	julkiset saunat	aerobiset	5	vuonna 2011
Talousvesi	Vesilaitos (4 kpl)	Valvontaohjelman mukaisesti		vuosittain
Uimarantavesi	muut rannat (2kpl)	TsL:n mukaisesti	2	vuosittain